

دیوراما

۳

مجله سینمایی دیوراما
شماره سوم | ۹۶ Senses of cinema

فیلم‌پن

WWW.FILMPAN.IR

بوطیقای سینما از آن اتفاقات نادر در حوزه‌ی مطالعات سینمایی‌ست. کمتر پیش می‌آید کارگردانی دست به نوشتن درباره‌ی سینما، چیستی و کارکرد آن ببرد. آن هم کارگردانی چون **رائول روئیز** کبیر، که هرکدام از فیلم‌هایش خود به تنهایی کوششی برای پاسخ به این پرسش‌هاست. جلد اول کتاب که از هفت فصل تشکیل شده هفت مسئله‌ی جداگانه اما مرتبط باهم را درباره‌ی سینما و تصویر پیش‌رو قرار می‌دهد. کتاب برای علاقه‌مند جدی سینما موهبتی است و برای کسانی که دوست دارند تا با فیلسوف بزرگ سینما بیشتر آشنا شوند مدخل خوبی است.

- فیلم‌پن

لینک خرید: B2n.ir/fpbo

دیوراما

مجله سینمایی

دیوراما

شماره سوم

سنسزآو سینما ۹۶

www.filmpan.ir

instagram

@filmpan.ir

telegram

@filmpan

email

Diorama@filmpan.ir

صاحب امتیاز

فیلم پَن

مدیر ترجمه

زهرا هدایتی

ویراستار متن

الیاس صنعتی

طراحی و صفحه آرایی

فرهاد آرام راد

مترجمان

وحید رجبی

مهدی بهالدینی

زهرا پورنیک صفت

رضا جاوید

سحر دهقانی

کیمیا رودگر

دانیال زین العابدینی

مسعود سعیدی مقدم

مرتضی سیاح

فائزه شاه عالمی

نورا شفیع زاده

شهرلا عبادی

فرزاد عظیم بیک

احسان فاطمی پور

ویدا کاوید

مونا محمدیاری

شاهین محمدی زرغان

مطهره مداحی

محدثه نصیری

بهار نصیری

امین نور

زهرا هدایتی

عقیق همایون

سوگند همدانی مجرد

در این مجله از قلم‌های فارسی «پرستو» به طراحی صابر راستی‌کردار و «نیان» به طراحی رضا بختیاری فرد و افسانه سالک استفاده شده است.

موسیقی پاپ در فیلم

- ۷ موسیقی پاپ دهه ۶۰ آمریکا در *Dynamo* / دارا اُدانایو | دانیال زین‌العابدینی
- ۹ آستانگی در خُرد جهان: کالیفرنیا دریمین / فابیان رینهارد | وحید رجبی
- ۱۱ می‌تونم دوباره بخونم؟ / درباره قطعه‌ی Numb/Encore / هوگو امرزائل | امین نور
- ۱۳ درباره‌ی موسیقی گروه وایردرکارلوس / ژان باتیست دُوو | نورا شفیع‌زاده
- ۱۵ تمام کارهایی که انجام داده‌ام در قصه‌های سرزمین جنوب / کوا یورک | مرتضی سیاح
- ۱۷ دور از دریا در بند زن، خیاط، سرباز جاسوس / جوآنا دی ماتیا | فائزه شاه‌عالمی
- ۱۹ درباره‌ی موسیقی متن و قطعه‌ی اصلی وانگ چانگ / برای زندگی و مرگ در لس‌آنجلس / لی هیل | امین نور
- ۲۱ نوستالژی شوگر هیل گنگ در هرکی به چیزی می‌خواد!! / لیدیا جوسیئو | محدثه نصیری
- ۲۳ راک اند رول تدی و آیتا اکبرگ: زندگی شیرین / استفن گانسون | دانیال زین‌العابدینی
- ۲۵ لحظات خلسه و بیرون از زمان / ویلروینستون دیکسون | رضا جاوید
- ۲۷ قتل، معما و موسیقی: جان په جان هو در فیلم ناشناس / مارتین بامبرا | مرتضی سیاح
- ۲۹ روح‌های به پرواز درآمده: موسیقی پاپ در فیلم گروه دختران / فیونا ویلا | محدثه نصیری
- ۳۱ ترانه Burn از آلی گول‌دینگ در فیلم کشتن گوزن مقدس / آنگوس مک گرث | بهار نصیری
- ۳۳ ترانه‌ی دخترم از گروه تمپتیشنز در فیلم پدر عروس / گرنت براملی | زهرا هدایتی
- ۳۵ ترانه‌های *The Weight and Wasn't Born to Follow* در ایزی رایدر / ایان آلنی | نورا شفیع‌زاده
- ۳۷ کائانو و لوسو مارا در فیلم با او حرف بزن اثر *درو آمو* در *اوغا می‌کند* / سزارا آباران تورس | اسحر دهقانی

مقالات ویژه

- ۴۰ مجرمان در برابر پیرایه‌ها: سرقت و نوگرایی / اندی ریش‌لینگ | زهرا هدایتی
- تنگناهراسی و نزدیکی در فیلم‌های ملکه‌ی زمین و بوی او ساخته‌ی الکس راس پری
- ۵۰ سوئی آلمئیدا گودال | زهرا پورنیک صفت
- ۵۷ در قیف بستنی چیست؟ و اندای باربارا لودن میان ضعف و مقاومت / لوئیز مونرکه | سوگند همدانی مجرد
- پیوندهای گم‌شده: جستجوی عناصر موجود در نخستین آثار «ناشناخته» کوپریک
- ۶۵ میک برودریک، جیمز فنویک و جوی / مک‌انتی | مرتضی سیاح
- مقابله با سینمای غالب زمانمندی در میان برمیگ / کاترین پوتمن | کیمیا رودگرو | احسان فاطمی پور

کارگردانان بزرگ

- ۸۳ تونی اسکات / جرمی کار | امین نور
- ۸۳ یرژی منتسل / برندان بلک | فرزاد عظیم‌بیک

گفت‌وگوها

- ۱۱۲ تئاتر زنده: مصاحبه‌ای با پاول فلتن و جو دناردو درباره‌ی فیلمشان / میشل کری | مظهره مداحی
- ۱۱۸ «غوغای ارواح» گفت‌وگو با ساندرا ولنر / آیسون تایلر | عقیق همایون
- سرمایه‌داری و ناخشنودی‌های آن مصاحبه با مایک هولبوم / درک دی بروین | شاهین محمدی زرغان

حاشیه‌نویسی بر فیلم

- ۱۳۲ پلکانی به سوی بهشت یوسف شاهین و اسکندریه... چرا؟ / دیوید ملویل | مسعود سعیدی مقدم
- ۱۳۵ در خانه، میان غریبه‌ها / دارا اُدانایو | محمد مهدی بهال‌الدینی
- ۱۳۹ آرزوهای آلمان: شرق و غرب: پسران خرس بزرگ / دوئون رن | ویدا کاوید
- ۱۴۲ درانتظار باران سرکوب و مقاومت در فیلم زمین ساخته‌ی یوسف شاهین / دیوید هسلین | رضا جاوید
- ۱۴۵ از شرق و غرب و بالا و پایین: جولیمونادی / سربیس هاوارد | فرزاد عظیم‌بیک
- ۱۴۹ مردی از بلوار کاپوچین / مارتین بمبرا | دانیال زین‌العابدینی
- ۱۵۲ ایستگاه قاهره / دارا اُدانایو | شهلا عبادی
- ۱۵۵ مسافر (۱۳۵۳) عباس کیارستمی / گرانت براملی | مونا محمدیاری

فهرست

موسیقی پاپ
در فیلم

POP MUSIC
IN FILM

موسیقی پاپ دهه ۶۰ آمریکا در Dyn amo

دارا آدانایو | دانیال زین‌العابدینی

این دو مجرای شنیداری بعد از ذکر نام کارگردان در تیتراژ، در هم ترکیب می‌شوند. برابری ریتم را از Zip-a-Dee-Doo-Dah جدا می‌کند تا ضربانی بی‌امان خلق کند. روح آهنگی دیگر با صدایی خیلی کم زیر این آهنگ حضور دارد، شاید پژواکی از ارواح نفرین‌شده (دوسکین در سال ۱۹۶۵ برزخ دنته را تصویرسازی کرد).

تصویر در اینجا از نوعی تصویر مستندگونه به تصویر اکسپرسیونیستی و وحشت تغییر می‌کند. درحالی‌که این‌طور به نظر می‌رسید که رقص کنترل شرایط و بدنش را در اختیار دارد و با گرداندن زنجیری، از خود در برابر نمایشی استتار گونه، کنایه‌دار، ملال‌آور و تمسخرآمیز محافظت می‌کند، حالا چهره‌اش در قاب دوسکین به‌دام‌افتاده و از تنش جدا شده است. نور تند و شهوت‌انگیز، آرایش نقاب‌گونه‌اش را به نمایش می‌گذارد. تلاش‌هایش برای لبخند زدن زیر نگاه بی‌رحم دوربین دوسکین، شکست می‌خورد. این دوربین هم جانشین قماربازها و هم دلال‌های خارج از کادر است که بعداً در فیلم حضور می‌یابند تا رقص آخر (لیندا مارلو^۱) را شکنجه کنند و به صلیب بکشند؛ و هم جانشین خود تماشاگر. حقیقتاً نام کسی شاهد من می‌شه؟^۲ برازنده‌اش است. Zip-a-Dee-Doo-Dah در اصل برای نوستالژیک بدنام دیزنی، ترانه‌ی جنوب^۳، نوشته شده بود و برگرفته از نوای پیش از جنگ داخلی است که مطرب‌ها اجرا می‌کردند.

چه اتفاقی می‌افتد زمانی که استفاده از موسیقی پاپ نه برای پایکوبی باشد و نه رهایی؟ زمانی که موسیقی متن، درد و سرکوب اجتماعی است و شاید این‌طور گفته شود که در ایجاد چنین درد و سرکوبی مشارکت داشته و حتی آن را به وجود آورده است؟

در حلقه‌ی آغازین فیلم Dyn amo - یکی از شگفت‌انگیزترین و درعین‌حال غیرقابل‌تماشاترین آثار تاریخ سینما - /ستفن دوسکین^۱ فقط همین را نشان می‌دهد. در یک استریپ کلاب کثیف در سوهو، یک رقص (جنی روناکره^۲) تمام حرکات نمایش‌اش را با سه آهنگ پاپ انجام می‌دهد - آهنگ Under Assistant West Coast Promotion Man^۳ از رولینگ استونز^۴ و کسی شاهد من می‌شه؟^۵ از ماروین گی^۶ و «Zip-a-Dee-Doo-Dah»^۷ از فیل اسپکتور^۸ که باب بی. ساکس و بلو جینز^۹ آن‌ها را اجرا کرد. این صحنه‌ها به تیتراژ آغازین گوین برابری^{۱۰} با آن موسیقی تهدیدآمیز و مینیمال‌ش گره می‌خورند.

پانویس‌ها

Stephen Dwoskin	1
Jenny Runacre	2
1965	3
The Rolling Stones	4
Can I Get a Witness?, 1963	5
Marvin Gaye	6
1962	7
Phil Spector	8
Bob B. Soxx & the Blue Jeans	9
Gavin Bryars	10
Linda Marlowe	11
Song of the South	12
Film-makers' Cooperative	13
Jonas Mekas	14
Ron Rice	15
Jack Smith	16
Scorpio Rising, 1964	17
Kenneth Anger	18

این آهنگ ممکن است باعث شود زنجیری که در دستان روناکره هنگامی که روی استیج راه می‌رود، است را بازتفسیر کنیم و کراوات قرمزش را نوعی نشان بردگی معنا کنیم.

سه آهنگ با ترتیب زمانی معکوس پخش می‌شوند و دوره‌ای را شامل می‌شوند که دوسکین زادگاهش نیویورک را در سال ۱۹۶۴ به مقصد لندن ترک می‌کند، جایی که نیمه‌ی بعدی قرن را در آنجا می‌ماند. دوسکین از انگلیس بیزار است - انزوا، تبعیض طبقاتی، فقدان خلاقیت و تخیل، فضاهای محصور و باران همیشگی‌اش. بعد از آن، سال‌های اول زندگی‌اش در نیویورک را به یاد می‌آورد - جایی که یک عضو فعال شرکت تعاونی فیلمسازان^{۱۳} بود و رابطه‌ی نزدیکی با شخصیت‌هایی چون یوناس مکاس^{۱۴}، رون رایس^{۱۵} و جک / اسمیت^{۱۶} داشت - این اتوپیایی بود که برای همیشه از آن بیرون رانده شد. استفاده‌ی موسیقی در حلقه‌ی آغازین Dyn amo ملهم از خیزش عقرب^{۱۷} ساخته‌ی کنت / نگر^{۱۸} است، فیلمی که دوسکین احترام زیادی برایش قائل است. Dyn amo نمایشگر امکانات خلاقانه‌ی / نگر و نیویورک زیرزمینی است که در زیرزمین استریپ کلابی در لندن دوران تاریک دهه‌ی هفتاد در حال پوسیدن است. Dyn amo معمولاً فیلمی فمینیستی برداشت شده است اما دوسکین اغلب گفته که فیلم‌هایش در واقع درباره‌ی خودش هستند. Dyn amo درخواست کمکی استیصال‌وار از یک نیویورکی است که در لندن غم‌زده رها شده، جایی که رؤیاهایی برانگیخته‌شده توسط موسیقی پاپ آمریکایی و سینمای زیرزمینی حالا خاموش و خفه شده‌اند. ۶

آستانگی در خرد جهان کالیفرنیا دریمین

در فیلم چانگ کینگ
اکسپرس از وونگ کاروای

فابیان رینهارد | وحید رجبی

ظرف شش ساعت عاشق مرد دیگری می‌شود، از بین می‌رود. پخش آهنگ کالیفرنیا دریمین ادامه می‌یابد («تمام برگ‌ها قهوه‌ای‌اند / و آسمان خاکستری‌ست») درحالی‌که مردی دیگر، یعنی مأمور ۶۶۳ (تونی لیانگ چائووی) که او نیز ندانسته در شرف تجربه‌ی دلشکستگی است از خیابانی قهوه‌ای‌گون خارج می‌شود و به سمت زیبایی‌های سرامیکِ خاکستری و سرد اکسپرس نیمه‌شب می‌رود. فی صدای آهنگ را به اندازه‌ای بلند کرده است که مرد به‌سختی می‌تواند صدای او را بشنود، اما دختر این‌گونه دوست دارد؛ زیرا به گفته‌ی خودش، «این کار انسان را از فکرکردن باز می‌دارد» و در تصویرسازی کاروای از محیط هنگ‌کنگ چیزهای زیادی برای «فکرکردن» (و مایوس شدن) وجود دارد. جهان کوچکی پیرامون غذاخوری با آستانه‌ی ابدی مشخص شده است: هیچ‌چیز همیشه یکسان نمی‌ماند. روابط ناگهان پایان می‌یابند، مشاغل به‌راحتی رها می‌شوند، مردم بی‌خداحافظی می‌روند و حتی ممکن است خود زندگی خیلی سریع در داخل و اطراف عمارت‌های چانگ‌کینگ به پایان برسد. در عوض، کالیفرنیا دریمین از مکانی امن و گرم در سرزمین موعود می‌گوید («جام امن و گرم بود / اگر در لس‌انجلس بودم») - اگر کسی می‌توانست برود.

باین حال فی نمی‌رود، در عوض با ورود مخفیانه به آپارتمان مأمور تنهای ۶۶۳ و دکور و مرتب کردن

به‌ندرت پیش می‌آید آهنگی خارق‌العاده به‌اندازه‌ی آهنگ کالیفرنیا دریمین از گروه ماماز آند پایزا^۱ در فیلم چانگ‌هینگ سام‌لام^۲، شاهکار وونگ کاروای، کاملاً فضا، روح و پیام تلویحی^۳ فیلمی را شکل دهد. فیلم که مشتمل بر دو بخش و مربوط به طبقه‌ی کارگر است و در خیابان‌های شلوغ هنگ‌کنگ ضبط شده است، از این سرود گریزگرایانه‌ی عصر جنگ ویتنام درون‌مایه‌ای است که ظاهراً بدون تغییر چیزی همه چیز را تغییر می‌دهد.

این آهنگ گذار بین قسمت اول و دوم را نشان می‌دهد؛ زمانی که امید برای مأمور دل‌باخته‌ی ۲۲۳ (تاکشی کانشیرو) در برخورد با پیشخدمتی جذاب به نام فی (فی ونگ) متجلی می‌شود و بلافاصله با صدای خود او که می‌گوید پیشخدمت تنها

که فیلم در آنجا ساخته شده است، عمارت‌های چونگ‌کینگ و نام اکسپرس نیمه‌شب و رستوران فست‌فودی که پاتوق بازیگران اصلی بود (جینا مارچتی، «خرید امریکایی، مصرف هنگ‌کنگ: تجارت فرهنگی، خیالات هویت و سینما» در سینمای هنگ‌کنگ: تاریخ، هنر، هویت، پاشک فو، دیوید دسر، ویراستاران کمبریج: انتشارات دانشگاه کمبریج، سال ۲۰۰۲، ص ۳۰۰). - بنابراین، توجه ویژه‌ای را به این جهان کوچک جلب می‌کند.

پانویس‌ها

-
- 1 Mamas and the Papas
 - 2 Chungking Sam Lam (Chungking Express)
 - 3 زیرمتن، پیام اصلی‌ای که بخشی از دیالوگ آن را منتقل می‌کند.

مداوم خانه‌اش، خیال‌پردازی می‌کند با او وارد رابطه شده است؛ همه‌ی این‌ها در حالی است که آهنگ کالیفرنیا دریمین به شکلی مبهم در درون و برون داستان جابه‌جا می‌شود. با این حال، وقتی که سرانجام مأمور ۶۶۳ از او دعوت می‌کند تا با او بیرون برود، تأثیر روح گریزگرایانه‌ی آهنگ بر فیلم غالب می‌شود («اگه بهش نگفته بودم / شاید امروز می‌تونستم از اینجا برم») و درحالی‌که مأمور ۶۶۳، در بار کالیفرنیا منتظر اوست، او در حال رفتن به کالیفرنیا در ایالات متحده‌ی آمریکا است. به نظر می‌رسد که این تحقق ملموس ضرورت آهنگ، طلسمش بر فی را می‌شکند؛ یک سال بعد، او که اکنون از خدمه‌ی پرواز است به بار برمی‌گردد تا مأمور ۶۶۳، صاحب جدید آنجا را درحالی‌که مشغول گوش دادن آهنگ کالیفرنیا دریمین است، پیدا کند. در پاسخ به سؤال او می‌گوید «کالیفرنیا تحفه‌ای هم نیست» و در نهایت آن‌ها تصمیم می‌گیرند به «هر جا که فی می‌خواهد» پرواز کنند، درست در همین لحظه آهنگ کاملاً متفاوتی در نمایی از استریویی که اکنون خاموش است، پخش می‌شود.

آهنگ کالیفرنیا دریمین در فیلم چانگ‌کینگ اکسپرس نه‌تنها برای برانگیختن آرزوی ترک زندگی بی‌ثبات در محیط هنگ‌کنگ و جستجوی امنیت در مکانی دور است، بلکه برای شکستن ساختار این فانتزی گریزگرایانه استفاده شده است. این اثر کاروایی بدون شک اشاره بر این دارد که خوشبختی لزوماً به مکانی خاص محدود نمی‌شود، بلکه به افرادی بستگی دارد که در آن مکان زندگی می‌کنند.

یادداشت:

ترجمه‌ی لغت‌به‌لغت عنوان فیلم جنگل چونگ‌هینگ است و این استعاره‌ی مفهومی را تداعی می‌کند که خود شهرها جنگل هستند. با این حال، عنوان بین‌المللی فیلم، چانگ‌کینگ اکسپرس، ترکیبی است از نام بخشی از هنگ‌کنگ